

Tyresö kommun
Socialförvaltningen
Ida Marén
Utredare

TJÄNSTESKRIVELSE

2016-11-03

1 (4)

2016/SN 0167 50

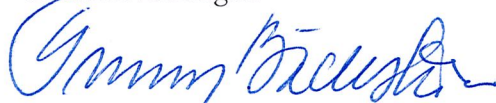
Socialnämnden

Förenklad handläggning av hemtjänst

Förslag till beslut

- Socialnämndens beslut den 21 maj 2008 (§1042) om att införa förenklad handläggning av hemtjänst inom äldreomsorgen för personer fyllda 80 år eller mer, upphävs.

Socialförvaltningen

Gunny Bäckström
Tf förvaltningschef

Ansa Haapala
Stabschef

Sammanfattning

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 21 maj 2008 (§1042) att från och med 2009 införa förenklad handläggning av hemtjänst inom äldreomsorgen för personer fyllda 80 år eller mer. Beslutet innebär att rätten till vissa insatser inom hemtjänst inte behöver föregås av en biståndsbedömning.

Kammarrätten har i två avgöranden i december 2015 underkänt förfaringsättet.

Mot bakgrund av detta föreslås att socialnämndens beslut om förenklad handläggning av hemtjänst inom äldreomsorgen upphävs.

Beskrivning av ärendet

I juli 2006 trädde lag (2006:492) om kommunal befogenhet att tillhandahålla servicetjänster åt äldre i kraft.¹ Av 1 § framgår att en kommun utan föregående individuell behovsprövning får tillhandahålla servicetjänster åt personer som fyllt 67 år.² Med servicetjänster avses enligt bestämmelsen tjänster som är avsedda att förebygga skador, olycksfall eller ohälsa och som inte utgör personlig omvårdnad. Med stöd av denna lag erbjuds sedan september 2006 trygghetslarm till personer över 67 år som serviceinsats, utan föregående biståndsbedömning.³

I syfte att öka inflytandet och självbestämmandet för äldre personer med behov av hemtjänst beslutade socialnämnden vid sitt sammanträde den 21 maj 2008 (§1042) att från 2009 införa förenklad handläggning av hemtjänst inom äldreomsorgen för personer fyllda 80 år eller mer. Beslutet omfattade både service- och omvårdnadsinsatser och enbart om behovet av utförd tid understeg 15 timmar i veckan. Ledsagning, avlösarservice och nattstöd innefattades inte i beslutet.

Enligt detta tillvägagångssätt skulle den enskilde brukaren kunna vända sig direkt till godkänd utförare inom kundvalet för hemtjänst för att ansöka om hjälp i hemmet. Ett avtal skulle sedan upprättas mellan brukaren och den utförare som brukaren vänt sig till. Den enskilde skulle dock fortfarande ha möjlighet att få sitt ärende prövat genom biståndsbedömning av biståndshandläggare.

Eftersom arbetssättet med förenklad handläggning av hemtjänst skulle omfatta både service- och omvårdnadsinsatser kunde inte befogenhetslagen, som enbart avsåg servicetjänster, ligga till grund för beslut om införande. Beslutet om att

¹ 2009 ersattes denna lag med lag (2009:47) om vissa kommunala befogenheter.

² Motsvarande 2 kap. 7 § i lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter.

³ Beslut vid socialnämndens sammanträde den 14 juni 2006 (§1029).

införa förenklad handläggning fattades istället med hänvisning till att bistånd kunde beviljas i form av hemtjänst genom 4 kap 2 § socialtjänstlagen (SoL)⁴.

Kammarrätten underkänner förfaringssättet

Arbetsättet att erbjuda vissa servicetjänster utan biståndsbedömning har sitt ursprung i Linköpings kommun. Personer som är 75 år eller äldre har där kunnat vända sig direkt till en godkänd utförare för att få tillgång till hemtjänst. Likaså har personer med en psykisk funktionsnedsättning kunnat få boendestöd utan föregående biståndsbedömning. Förfarandet kallas därför ”Linköpingsmodellen”.

Efter tillsyn av äldreomsorgen och av boendestödet till personer med psykisk funktionsnedsättning i Linköpings kommun har Inspektionen för Vård och Omsorg (IVO) motsatt sig arbetsättet. IVO hänvisar till att det kan medföra att enskilda personer inte får sina individuella behov utredda och bedömda i enlighet med lagstiftningen samt att de enskilda inte garanteras de insatser de har rätt till.

IVO förelade 2013 Linköpings kommun med vite vilket kommunen överklagade. Efter att båda ärenden avgjorts i kammarrätten i december 2015⁵ fick IVO rätt. När det gäller arbetsättet inom hemtjänst anser kammarrätten bland annat att kommunen, i och med sin tillämpning, överlåter delar av sin myndighetsutövning till utföraren vilket det inte finns stöd för i lag. Den enskilde riskerar därmed att beviljas stöd utifrån vilka insatser utföraren har att erbjuda istället för vilka behov den enskilde har.

Domarna har överklagats men då Högsta Förvaltningsdomstolen i maj 2016 har meddelat att prövningstillstånd inte beviljas står kammarrättens domar fast.

⁴ 4 kap 2 § SoL: Socialnämnden får ge bistånd utöver vad som följer av 1 § om det finns skäl för det.

⁵ Domar meddelade vid Kammarrätten i Jönköping den 14 december 2015, mål nr 939-15 samt 940-15.

Konsekvenser

Sedan beslut om förenklad handläggning av hemtjänst inom äldreomsorgen fattades 2008 har flera förändringar i syfte att öka brukarinflytandet och självbestämmandet för personer med behov av hemtjänst, genomförts. Förenklad handläggning av hemtjänst inom äldreomsorgen enligt det arbets sätt som var intentionen med beslutet 2008 tillämpas dock inte. Ett formellt upphävande av beslutet får därav inga märkbara konsekvenser.

Samtliga insatser inom hemtjänst, undantaget trygghetslarm för personer över 67 år, föregås idag av en ansökan och en biståndsbedömning med beslut som kan överklagas.

Frågan om huruvida trygghetslarm även fortsättningsvis ska erbjudas som serviceinsats utan föregående biståndsbedömning för personer över 67 år utreds separat. IVO har efter tillsyn i annan kommun motsatt sig tillvägagångssättet och frågan ligger nu för prövning hos förvaltningsrätten i Jönköping. IVO menar att trygghetslarm, i likhet med andra biståndsinsatser, ska föregås av en individuell behovsbedömning och att beslut ska fattas enligt 4 kap. 1 § SoL. Förvaltningen avvaktar domstolens avgörande för vägledning i frågan.